

کاهش نگران کننده درآمدهای نفتی

لوموند دیپلماتیک فوریه ۱۹۹۳
نیکلاس رکیس - رئیس مطالعات نفتی عرب
تلخیص و ترجمه از: علی رضافلی

نفت دیگر سلاح سیاسی نیست؛ ایران و لیبی به طور نسبی و عراق به طور کامل در تحریم هستند. کشورهای نفتی دیگر مشکل فروش نفت و بازسازی اقتصاد را از یاد برده‌اند و در فکر بازپرداخت بدهی‌های خود هستند.

اوپک ۱۹۷۵ و «نظم جدید جهانی اقتصاد» اعلام شده توسط سران آن در الجزایر، امروزه به یک خاطره بدل شده است.

به دلیل آنچه که بر سر نفت در کشورهای صنعتی و شوروی سابق آمده، در آینده اعراب خلیج فارس سلطان بی تاج و تخت نفت خواهند بود. آنها با داشتن ۶۳۵ میلیارد بشکه ذخیره (تخمین ۱۹۹۳)، ۶۲٪ نفت و با ۲۵۵۷۸ میلیارد متر مکعب گاز، ۲۱٪ گاز جهان را دارا می‌باشند.

سهم آنها در صادرات جهان کاهش یافته است. این سهم در ۱۹۸۰ به میزان ۴۲٪، در ۱۹۸۵ به ۲۶٪ و در ۱۹۹۲ به ۳۸٪ و برای امسال [۱۹۹۳] به میزان ۱۴ میلیون بشکه در روز تقلیل یافته است.

فروش گاز آنها از ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۲ حدوداً دو برابر شده است. کشورهای خلیج فارس فراخوانده شده‌اند تا رشد نفت مصرفی مورد نیاز جهانی را که روزانه ۲۲۶ میلیون بشکه در سال ۱۹۹۱، ۲۹ میلیون بشکه در ۱۹۹۵ و ۳۳ میلیون بشکه در سال ۲۰۰۰ خواهد بود، پوشش دهند.

در مورد گاز طبیعی، الجزایر، امارات و قطر و به زودی عمان هستند که صادرات خود را بر پایه قراردادهای امضا شده یا قراردادهایی که در حال امضا هستند، افزایش خواهند داد.

نقش دولتهای عربی در تولید نفت و گاز به عنوان تهیه کنندگان اصلی، توسعه سریعی خواهد یافت.

در حال حاضر از هر سه بشکه نفت تولیدی جهان یکی از آنها از کشورهای عربی خلیج فارس صادر می‌شود. در حالی که در سال ۲۰۰۰ این نسبت، یک به دو خواهد شد.

در حالی که تولیدات افزایش می‌یابد، به علت تولید مازاد بر تقاضا، قیمت نفت تقلیل و در نتیجه از ۱۹۸۶ به بعد درآمد این کشورها کاهش یافته است.

این سیاست کاهش درآمدهای نفتی و همکاری اعراب با ایالات متحده همچنان ادامه دارد. وزیر انرژی آمریکا در کابینه کارتر اعلام کرد: «آنچه که مردم آمریکا از جنگ خلیج فارس آموخت، این است که رفتن و ضربه زدن به مردم خاورمیانه بی‌نهایت آسان و بی‌نهایت خنده‌آورتر است از این که مردم آمریکا بخواهند خود را فدای رنج محدود کردن وابستگی خود به نفت وارداتی کنند».

وی می‌افزاید: «پس از شکست عراق و انهدام شوروی و کاهش قیمت‌های نفت دیگر هیچ تهدیدی برای آمریکا و هیچی نگرانی برای افکار عمومی امریکایی وجود ندارد».

قیمت اسمی نفت در هر بشکه در سال ۱۹۷۳، ۲۷ دلار بود که در ۱۹۷۴ به ۱۱٫۲، در ۱۹۸۱ به ۳٫۴، در ۱۹۸۶ به ۱۳٫۷، در ۱۹۸۹ به ۱۷٫۳۱، در ۱۹۹۰ به ۲۲٫۲۶، در ۱۹۹۱ به ۱۸٫۶۶ و در ۱۹۹۲ به ۱۸٫۴۱ دلار رسید. این در حالی است که نرخ واقعی (نرخ پایه ۱۹۷۴) از ۱۱٫۲ تا ۱۹۷۴ به ۱۹٫۳، در ۱۹۸۱ به ۶٫۴، در ۱۹۸۹ به ۵٫۸، در سال ۱۹۹۲ رسید؛ که این مبلغ نیمی از نرخ ۱۹۷۴ است.

درآمد مجموعه کشورهای عرب از نفت، ۲۷٫۱۵ میلیارد دلار در ۱۹۸۰ بود که در ۱۹۸۶ به ۵۵٫۸ میلیارد دلار و امروز به ۹۸ میلیارد دلار می‌رسد.

در سال ۱۹۹۱ کلیه کشورهای صادرکننده نفت که دارای ۶۷٫۰۷ میلیون نفر جمعیت می‌باشند. در مجموع از درآمد نفتی ۱۲۸ میلیارد دلار درآمدها داشته‌اند؛ که این مبلغ شامل ۳۶۲ درصد صادرات جهان برابر با ۹۸ درصد صادرات کشورهای مشترک المنافع اروپا و ۶۲٫۷ درصد صادرات فرانسه با ۵۶٫۲ میلیون

جمعیت است.

بلژیک با ۹٫۹ میلیون جمعیت در ۱۹۹۱ دارای تولید ناخالص ملی معادل ۱۶۳ میلیارد دلار است که رقمی معادل ۱٫۲۸ برابر ارزش صادرات نفتی اوپک است.

از سال ۱۹۸۶ تا ۱۹۹۲ به علت سقوط قیمت‌ها، کشورهای اوپک زیانی معادل ۲۲۰ میلیارد دلار را تحمل کرده‌اند.

قیمت متوسط هر بشکه فرآورده نفتی در کشورهای اروپای غربی در سال ۱۹۸۴، ۶۰ دلار بوده است. که در ۱۹۹۱ به ۹۲٫۲ دلار رسیده است که سهم کشورهای صادرکننده در همین سالها از ۲۸٫۸۰ به ۱۹٫۳۶ دلار رسیده است که در واقع از ۴۸٪ به ۲۱٪ کاهش یافته است.

مالیات دریافت شده برای همین مدت زمانی از ۲۱ دلار به ۵۶٫۶ دلار در هر بشکه رسیده است که توسط مصرف کننده پرداخت شده است.

در مجموع در دهه ۸۰ به علت جنگ عراق با ایران و سپس با کویت [امریکا و متحدان] و مسائل تبعی آن، کشورهای حوزه خلیج فارس مبلغ ۸۰۰ میلیارد دلار متضرر شدند، که ۳۵۰ میلیارد دلار آن تخریب منابع ایران و عراق بود.

در حال حاضر جمعیت کشورهای عربی با نرخ ۳٪ افزایش می‌یابند، درآمدها کاهش یافته و از هر ده نان مصرف شده در کشورهای عربی هفت عدد آن وارداتی است. کشاورزی و در مجموع بنیه تولیدی این کشورها بسیار ضعیف است و همه اینها چشم‌انداز نامبارکی را برای این کشورها، در سال ۲۰۰۰ نشان می‌دهد.

پی‌نوشت:

۱- باید توضیح داد که وقتی می‌گویند چون انقلاب ایران، و حرکت‌های انقلابی دیگر در خاورمیانه نشان می‌دهد که ضربه زدن به مردم این منطقه نه تنها راحت نبود، بلکه در برخی مواقع غیر ممکن است. حکومت عراق جنگی کلاسیک و غیر مردمی با آمریکا و متحدانش نمود و جنگ‌هایی که بی پشتوانه مردم باشد، قطعاً شکست خواهد خورد.